

Színház-Zene

Az arany meg az asszony
Új magyar dalmű bemutatója
az Operában

„Ha egy jó szövegekötvet kaphatnánk!” — mondják fiatal zeneszerzőink a sürgetésre, hogy miért nem írnak operát. De nem sokat fáradoznak azon, hogy alaposan széjjelnézzenek gazdag szinpadai és elbeszélő irodalmunkban nekik való tárgy után. Igaz, ha már meg is van a tárgy, azonmód nem igen lehet fölhasználni, hátra van az operaszinpadra való alkalmazás. De hol vannak a hozzáértő librettisták? Ilyen, merőben technikai kérdéseken is mulik, hogy aránylag lassan szaporodik az életképes magyar operai játékrend. De azért szaporodik. Tavaly egy szerencsés találkozásból egy kitünő vigoperánk, „A bűvös szekrény” született. Most pedig a tehetséges *Kenessey Jenő*, egy népies balletkisérlete után, első egyfelvonásos operájával jelentkezik.

Szerencséje volt. *Krudy Gyula* dramolettje, amit jó irodalmi ösztönnel kihalászott a feledésből, egyszerű, de vérmes történetével, hatásos drámai feszültségével, balladás tömörségével megzenésítésre kínálkozó költői anyag. A középkori Lőcse komor és kísérteties háttérrel ad a romantikus példázatnak az arany félelmes, lélekrontó, szerelmet bomlasztó hatalmáról.

Kenessey a prózában irt darab szokásos átverselését sem érezte szükségesnek. Talán kár is lett volna megbontani, rimes játékká higitani *Krudy* lényegét sűrítő, férfias melankóliával telt, néhol lidérces ironiával csillogó mondatait. Dramaturgiai módosítás azonban elkelt volna a vándorszíneszek jelenetében. A rögtönző komédiát *Krudy* hangulatszinező betétnek szánta s az, mint ilyen, a szindarabban meg is állja a helyét. A zene azonban természeténél fogva minden cselekmény-mozzanatot jelképes érvényüvé fokoz. Ezért az operai stilizálásban bizonyos hiányérzettel jár, hogy a színeszek epizódja és a főcselekmény közt nincs fordulatot kiváltó, belső értelmi vonatkozás.

Egyebekben azonban a zeneszerző munkáját egészséges műfajérzék támasztja alá. Mindjárt kezdetben jól megüti az alaphangot, s ezt nagyjából tiszta, töretlen vonalvezetéssel tudja végigvinni az egész operán. Kifejező eszközei szerények, de választékosak. Dolgozásmódja izléses és ökonómikus. Formanyelve magyar abban az értelemben, hogy általában, de főként néhány lírai megállópontra természetes készséggel használja fel a népi zene dallamtörvényeiből leszűrt eredményeket. Itt-ott persze *Puccini* és más újabb mesterek hatása is keresztülcillan, de nem annyira, hogy elnyomná az egyéni hangot. A mű első nagyobb felében természetes áradással ömlik a zenekaron a dráma ihletéből született zene, amelynek motívum-játékába szervesen illeszkednek a jól deklamált énekszólások. Ezeknek érvényesülését s a szöveg tiszta érthetőségét a finom, takarékos hangszerelem sohasem nyomja el, inkább segíti. A cselekmény forrponáján némileg lanyhul a lelemény s a szerző technikai készsége nem tud eléggé megbirkózni az egyidejűleg kétfelől hullámzó drámai izgalom kifejezésének nehéz problémájával. De a befejezés zenei megoldása megint sikerült és hatásában kielégítő.

Kenessey maga tanította be és vezényli művét, az Operaház pedig legjobb erőivel szolgálja érdemes fiatal karmesterének szerzői bemutatkozását. A főszereplők elsőrendűek. *Osváth Julia* melegségnyű szopránja, szépsége és színészi átélése magával ragad. *Koréh Endre* polgára az ének és játéka finom eszközeivel tökéletesen jellemzett, érdekes alakítás. *Rösler Endre* kapitánya a játék szertelen hevében is művészi mértéktartó. A két vándorszínesz jelenetében *Lauris* és *Komáromy* máskor is bevált komikus-kettőse remekel. *Szabó Miklós* egy pompás szolga epizód-alakjában igen jó. A stílusos rendezésért és játékvezetésért *Nádasdy Kálmánt*, a *Krudy*-hangulatu szép díszletért *Oláh Gusztávot* illeti teljes elismerés.

Lányi Viktor.